

РЕЗЮМЕ
НА ГОДИШНИЯ ДОКЛАД
ОТНОСНО
ЦЯЛОСТНАТА ДЕЙНОСТ ПО
СЪСТОЯНИЕТО НА ЗАЩИТАТА НА
КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ 2018 Г.

Настоящото резюме е обобщение на съдържанието на Годишния доклад относно цялостната дейност по състоянието на защитата на класифицираната информация в Република България през 2018 г.

Докладът е изготвен в изпълнение на чл. 7, ал. 1 от Закона за защита на класифицираната информация (ЗЗКИ) и обхваща цялостната дейност по състоянието на защитата на класифицираната информация през 2018 година. Докладът показва актуалното състояние на Националната система за защита на класифицираната информация, анализира извършената дейност в тази област и очертава основните насоки за нейното развитие през 2019 година.

Докладът е изготвен със съдействието на службите за сигурност и службите за обществен ред и представя дейността на ДКСИ като държавен орган, чийто основни функции са осъществяване на държавната политика в областта на защитата на класифицираната информация и взаимодействието ѝ с останалите компетентни органи, както и нейните ангажименти като национален орган по сигурността на информацията, свързани с изпълнението на задълженията за защита на класифицираната информация, съдържащи се в международни договори, по които Република България е страна.

Посочени са измененията в нормативната уредба и необходимостта от нейното усъвършенстване.

Представени са основните дейности по защитата на класифицираната информация по видовете сигурност, работата на службите за сигурност, службите за обществен ред и останалите органи с компетентности в тази област.

Анализирани са дейностите, като се очертават тенденциите в развитието на Националната система за защита на класифицираната информация.

Особено място е отделено на обучението на лицата, на които се налага достъп до класифицирана информация, и изграждането на съзнанието за сигурност, на международното сътрудничество и изпълнението на задълженията, произтичащи от членството на Република България в

Организацията на Северноатлантическия договор (НАТО) и Европейския съюз (ЕС).

Докладът съдържа изводи за дейността на компетентните органи през отчетния период и очертава насоките и приоритетите за 2019 година.

Националната система за защита на класифицираната информация (НСЗКИ) представлява комплекс от компетентни органи и мерки за защита на класифицираната информация.

НСЗКИ включва следните компетентни органи: Държавната комисия по сигурността на информацията (ДКСИ), службите за сигурност (СС), службите за обществен ред (СОР), организационните единици (ОЕ) и служителите по сигурността на информацията (ССИ).

Компетентните органи прилагат необходимите мерки по видовете сигурност на класифицираната информация с цел защитата ѝ от нерегламентиран достъп.

ДКСИ е орган, който осъществява политиката на Република България за защита на класифицираната информация, и има основна роля при определянето на насоките, координирането и контрола на дейността по защитата на класифицираната информация.

Едно от основните предизвикателства, стоящи пред ДКСИ през изминалата 2018 г., бе поддържането на изградената правно-нормативна база в състояние, което да отговаря на бързо развиващите се обществени отношения. ЗЗКИ претърпя няколко изменения и допълнения. Част от тях са свързани с промени в други закони, а другата част – с необходимостта от усъвършенстване на законовата уредба по видовете сигурност на класифицираната информация. В началото на 2018 г. влезе в сила промяна в чл. 40 от ЗЗКИ, в който се създаде нова алинея 3, съгласно която обстоятелствата, че дадено лице не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер, независимо от реабилитацията, се установяват служебно от организационната единица, иницираща процедурата по проучване за надеждност за достъп до класифицирана информация. С тази промяна се намалява административната тежест, времето и средствата, които

отделят физическите лица, за които се изисква информация относно съдебния им статус.

С приемането на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобито имущество, точка 1 на §1 от Допълнителните разпоредби на ЗЗКИ беше изменена и „служба за сигурност“ станаха и органите по чл. 16, ал. 2 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

С допълнение на Глава седма от ЗЗКИ, в сила от 23.02.2018 г., бе уредена възможността за предоставяне и обмен на класифицирана информация с други държави или международни организации без наличието на влязъл в сила международен договор за защита на такава информация.

Нормативното уреждане на тази хипотеза се наложи във връзка с възникнала необходимост от обмен на класифицирана информация по актуални въпроси на сигурността (миграция, организирана престъпност, тероризъм, разпространение на оръжия за масово унищожение) с компетентните органи в страни, с които Република България няма сключени двустранни споразумения за взаимна защита на класифицираната информация.

С оглед осъществяване на контрол върху процесите на предоставяне на национална класифицирана информация от страна на ДКСИ, в качеството ѝ на Национален орган по сигурността (НОС) на Република България, решението за предоставяне или обмен на класифицирана информация в тези случаи се взема от Комисията за всеки конкретен случай.

С промените в Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство раздел II на Приложение № 1 към чл. 25 от ЗЗКИ беше изменен и допълнен (т. 5 и т. 7), като в него се създаде и самостоятелна категория информация, подлежаща на класификация като държавна тайна – нова т. 9б. Извършените промени в списъка на категориите информация – държавна тайна са с оглед обезпечаване на специфичните дейности на Бюрото по защита при Главния прокурор.

От 23.10.2018 г. влезе в сила изменението и допълнението на ЗЗКИ във връзка със сигурността на комуникационните и информационните системи

(КИС) за работа с класифицирана информация, което се наложи от необходимостта от синхронизиране и адаптиране на българското законодателство с европейската стратегическа рамка и тази на НАТО, от усъвършенстване на законовата уредба в тази област, както и с оглед запълване на празноти, регулиращи свързаността между КИС за обработка на класифицирана информация с КИС за неклассифицирана информация, в т.ч. с публични мрежи (допустимо единствено за КИС с ниво „За служебно ползване“ към Интернет или други публични мрежи при специални условия).

През 2018 г. в ППЗЗКИ и наредбите по различните видове сигурност на класифицираната информация не са правени изменения и допълнения.

През отчетния период бяха изменени „Задължителните указания на ДКСИ за пренасяне на документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация чрез куриери – служители в организационни единици“. Актуализацията се наложи във връзка с допълването през 2017 г. на дейностите, които ДКСИ осъществява, и възлагането ѝ на функции по приемане, съхранение, пренасяне и доставяне на документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация. С преминаването на дирекция „Специална куриерска служба“ от структурата на МВР към ДКСИ, тази функция беше прехвърлена на ДКСИ и възникна необходимостта от изработване на нова или актуализация на съществуващата подзаконова нормативна уредба. Като резултат задължителното функционално обучение на куриерите, които пренасят документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация, вече се провежда и от ДКСИ.

Издаването и актуализирането на задължителни указания е постоянен процес, чрез който Комисията се стреми навременно и адекватно да подпомага задължените по ЗЗКИ субекти за правилното тълкуване и унифицираното прилагане на нормативната уредба.

ДКСИ продължи да работи в партньорство с всички компетентни органи от НСЗКИ, което ѝ позволи да реализира в пълен обем функциите си по защитата на класифицираната информация в Република България.

През 2018 г. като колегиален орган, Държавната комисия проведе 96 редовни заседания, на които разгледа въпроси относно прилагането на мерките за защита на класифицираната информация по видовете сигурност и взе решения, свързани с:

- издаване, прекратяване на разрешения за достъп до класифицирана информация на служителите по сигурността на информацията;
- издаване и обявяване за невалидни на сертификати за достъп до класифицирана информация на НАТО и ЕС;
- постъпили жалби срещу актове на отнемане, отказ и прекратяване на разрешения за достъп до класифицирана информация, издадени от проучващите органи;
- прилагане на процедурите в областта на индустриалната сигурност и издаването на сертификати за достъп до класифицирана информация на НАТО и ЕС на юридически и физически лица;
- разкриване и закриване на регистратури за класифицирана информация, издаване, потвърждаване и анулиране на уникални идентификационни номера;
- извършени оценки на системата от мерки за защита на класифицирана информация на НАТО и ЕС в организационните единици в изпълнение правомощията на ДКСИ по чл. 9, т. 5 и т. 6 от ЗЗКИ;
- постъпили доклади от ДАНС относно резултатите от извършените проверки по реда на прекия контрол;
- предложения от организационните единици за унищожаването на документи и материали, съдържащи класифицирана информация;
- предложения от организационните единици за удължаване на срока на защита на документи и материали, съдържащи класифицирана информация;
- вземане на решения по чл. 9, т. 9а в случаите по чл. 45а, ал. 3 от ЗЗКИ;
- издаване на сертификати за сигурност на комуникационни и информационни системи (КИС), предназначени за работа с класифицирана информация на НАТО и ЕС;

- изготвяне на становища за издаване на сертификати за сигурност на КИС за определен период;
- предоставяне на класифицирана информация на други държави;
- международното сътрудничество в областта на защитата на класифицираната информация и изпълнението на задълженията на ДКСИ като Национален орган по сигурността в контекста на членството на Република България в НАТО и ЕС;
- координацията и взаимодействието с ръководителите и служителите по сигурността на информацията на службите за сигурност, службите за обществен ред и организационните единици за изпълнение на мерките по видовете сигурност на информацията.

През 2018 г. от експертите на ДКСИ са проведени 338 консултации със служители от организационните единици, на които са обсъждани и разяснени въпроси, свързани с практическото прилагане на нормативната база в областта на защитата на класифицираната информация.

ДКСИ продължи да съдейства и активно да подпомага Министерството на отбраната и Министерството на вътрешните работи при инициране на процедурите по проучване за надеждност по обществени поръчки от съществено значение за националната сигурност, свързани съответно с модернизиране на въоръжението на Българската армия и изготвяне на български документи за самоличност.

Службите за сигурност (СС) и службите за обществен ред (СОР) са основни елементи от Националната система за защита на класифицираната информация. ДАНС, ДАТО, ДАР и СВИ-МО, както и ДКСИ, извършват проучвания в областта на индустриалната сигурност.

Държавна агенция „Национална сигурност“ е основен компетентен орган в областта на персоналната и индустриалната сигурност, прекия контрол (ОПК), акредитиране на сигурността (ОАС) на КИС за работа с национална класифицирана информация и криптографска сигурност (ОКС).

През 2018 г. службите за сигурност и обществен ред са издали 6804 разрешения за достъп на свои служители и кандидати за работа, 18 отнемания на разрешения и 2 отказа за достъп до класифицирана информация.

С цел повишаване компетентността за работа с класифицирана информация, ДКСИ проведе обучение по защита на класифицираната информация на ЕС и НАТО на 455 служители на ДАНС.

През 2018 г. службите за сигурност и обществен ред са създали 683 659 класифицирани документи. Продължава процесът за периодично преразглеждане на документи, съдържащи класифицирана информация, с цел промяна или премахване на нивата на класификация, съгласно законовите изисквания.

През годината службите за сигурност и обществен ред поддържаха необходимото равнище на физическа защита на класифицирана информация. Организационните документи в областта на физическата сигурност отговарят напълно на законовите изисквания. Осигурено е функционирането на регистратурите за класифицирана информация, с оглед превенция на нерегламентиран достъп.

Към 31.12.2018 г. от ДАНС не са придобити данни за настъпили вреди от значение за националната сигурност, следствие на констатираните нарушения на защитата на класифицираната информация в службите за сигурност и обществен ред.

Общият извод на ДКСИ, службите за сигурност и обществен ред е, че координацията и взаимодействието между тях е на високо ниво, като съвместната им дейност се извършва на конструктивна, принципна и професионална основа, което спомага за решаването на сложни казуси.

Към 31.12.2018 г. общият брой на организационните единици е 2079.

В хода на оказваната методическа помощ и провежданите обучения и консултации ДКСИ продължи да следи за изпълнението на изискванията на ЗЗКИ и неговите подзаконови актове съобразно спецификата на защитата на класифицираната информация в организационните единици.

През 2019 г. ДКСИ ще продължи активно да подпомага организационните единици в дейността им за оптимизиране на мерките за защита на класифицираната информация.

ДКСИ, в изпълнение на функциите си по чл. 9, т. 2 от ЗЗКИ, извършва анализ и оценка на готовността по защита на класифицираната информация въз основа на постъпващата информация от ДАНС като орган по прекия контрол, службите за сигурност, службите за обществен ред, организационните единици и служителите по сигурността на информацията. Вследствие на направените изводи, Комисията планира и предприема необходимите действия за гарантиране надеждността на НСЗКИ.

В резултат от прилагането на последователна политика за сигурност на информацията от ДКСИ и извършвания контрол от компетентните органи на НСЗКИ, през 2018 г. не са постъпили данни за настъпване на вреди в резултат от допуснатите нарушения на защитата на класифицираната информация.

Прилагането на мерки за защита на класифицираната информация в организационните единици е съобразено със спецификата на тяхната дейност, което налага извършването на своевременно анализ на уязвимостите и източниците на заплахата и оценка на риска за сигурността на информацията.

През 2018 г. в Държавната комисия са постъпили 188 уведомления за изпълнение на предписания от извършени проверки в 149 ОЕ. По-голямата част от предписанията се изпълняват в указаните срокове. Неизпълнението на предписанията е свързано със структурни промени в ОЕ, недостатъчно финансово осигуряване и/или необходимост от получаване на допълнителни указания.

Извършеният анализ позволява да бъде направен изводът, че НСЗКИ е надеждна и способна да минимизира рисковете за нерегламентиран достъп и вредните последици от нарушаване на мерките за защита на класифицираната информация.

През 2018 г. ДКСИ и службите за сигурност продължиха изпълнението на задълженията си, свързани с извършване на проучвания за надеждност на

служителите по сигурността на информацията и с издаването на сертификати за работа с класифицирана информация на НАТО и ЕС на служителите в ОЕ.

През 2018 година Държавната комисия издаде 332 разрешения за достъп до класифицирана информация на ССИ, прекрати 325 разрешения и постанови 2 отнемания на разрешения за достъп на служители по сигурността на информацията. През годината няма издадени откази от ДКСИ.

В Държавната комисия по сигурността на информацията са постъпили 16332 разрешения за достъп до класифицирана информация, 14822 прекратявания, 20 отнемания и 16 откази за достъп до класифицирана информация, издадени от проучващите органи през 2018 г. на служителите от организационните единици.

В хода на осъществявания контрол върху процедурите по персонална сигурност на класифицираната информация на НАТО и ЕС, през миналата година ДКСИ издаде 2774 сертификата за достъп до класифицирана информация на НАТО.

Издадени са 2197 сертификата за достъп до класифицирана информация на ЕС.

В сравнение с 2017 г. броят на издадените сертификати за достъп до класифицирана информация на НАТО е намалял с 16%, а на ЕС – с 5%. Намаляването е резултат от предприетите действия от ДКСИ и компетентните органи за точното прилагане на принципа „необходимост да се знае“ и е свързано с реалните потребности на служителите от организационните единици за работа с класифицирана информация.

Съвместно със службите за сигурност ДКСИ продължи да извършва проучванията на български граждани, които кандидатстват за заемане на длъжности или за изпълнение на конкретно възложени задачи, налагащи работа с класифицирана информация на друга държава или международна организация.

През 2018 г. в Държавната комисия са регистрирани 122 дела по проучване за надеждност на български граждани, които работят или кандидатстват за работа в структури на НАТО и ЕС. Във връзка с тези

проучвания ДКСИ продължава активното сътрудничество с компетентните органи по сигурността на НАТО и ЕС, както и с националните органи по сигурността на други държави, включително във връзка с постъпили искания за издаване на сертификати за достъп до класифицирана информация на НАТО и ЕС на лица с двойно гражданство, пребиваващи или трайно живеещи на територията на други страни.

От ДКСИ през отчетния период са издадени 29 разрешения за достъп до класифицирана информация на лица с установена принадлежност към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

През 2018 г. ДКСИ извърши необходимите проучвания на 36 български граждани, кандидати за работа в международни институции по искания от компетентните органи на НАТО, ЕС и чужди държави и издаде съответните сертификати или мотивирани становища.

Разглеждането на постъпилите жалби срещу откази за издаване или срещу отнемане на вече издадени разрешения за достъп до класифицирана информация от проучващите органи е съществена част от дейността на ДКСИ в областта на персоналната сигурност.

През 2018 година в ДКСИ са постъпили 26 жалби: 13 срещу отнемания на разрешения за достъп и 13 срещу откази за издаване на разрешения за достъп до класифицирана информация. Пред ДКСИ са се развили и 2 административни производства на основание чл. 9, т. 9 и чл. 59 от ЗЗКИ, като са отнети издадените разрешения за достъп. ДКСИ в надлежно формиран състав и изразена воля на Колегиалния орган се е произнесла по постъпилите жалби.

В рамките на предоставените от закона й правомощия ДКСИ установява еднаква практика по отношение на развиващите се пред нея административни производства.

В голяма част от административните производства през 2018 г. ДКСИ даде необходимите указания на компетентните проучващи органи както по отношение на окомплектоването на административните преписки с всички относими доказателства, обуславящи фактическата обстановка по спора, така и по същество.

ДКСИ е била страна в 19 съдебни производства пред Върховния административен съд (ВАС). По 11 от приключилите дела ВАС се е произнесъл, като е отхвърлил жалбите, 1 производство е спряно поради преюдициалност на друго висящо съдебно производство, 3 от делата са обявени за решаване, 3 от делата към 01.02.2019 г. са висящи и 1 решение на ДКСИ е отменено, като съответно административната преписка е върната за ново произнасяне.

Броят на съдебните производства през 2018 година в сравнение с този от 2017 година е по-малък, тъй като през отчетния период няма прекратени производства поради недопустимост, каквито имаше през 2017 г.

Към момента от ВАС се установява константна съдебна практика по прилагането на ЗЗКИ, като в голяма част от постановените си решения ВАС приема, че производството по обжалване на постановени от ДКСИ решения се разглежда по реда на глава V, раздел V от ЗЗКИ, чиито норми са специални по отношение на тези от АПК.

Динамиката на миграционните процеси в Европейския съюз постави като приоритет персоналната сигурност в дейността на националните органи по сигурността на държавите от ЕС. Тази тема беше предмет на обсъждане на конференцията, проведена от ДКСИ по въпросите на персоналната сигурност в рамките на Българското председателство на ЕС. Необходимостта от проучване на граждани, които не живеят или никога не са пребивавали на територията на държава членка на ЕС, стана основа на дискусии между ДКСИ и участващите национални органи по сигурността от ЕС.

Общата оценка на ДКСИ, службите за сигурност и обществен ред е, че в областта на персоналната сигурност през 2018 г. приложените мерки осигуряват надеждна защита на класифицираната информация в организационните единици.

През 2018 г. прилагането на мерките, способите и средствата за защита на класифицираната информация при създаване, обработване, съхраняване и пренасяне на документи, както и при организирането на работата в

регистратурите за класифицирана информация, беше един от приоритетите в дейността на ДКСИ и компетентните органи от НСЗКИ.

Навлизащите все по-широко информационни технологии и комуникации, чрез които се създава, пренася, обработва и съхранява класифицирана информация, е сериозно предизвикателство за защитата на класифицираната информация, тъй като от една страна изисква влагане на значителен финансов ресурс за внедряването на надеждни методи и средства в областта на физическата сигурност и сигурността на комуникационните и информационните системи, както и привличането на висококвалифицирани специалисти, а от друга страна – изграждане и поддържане на съзнание за сигурност на служителите, които работят с класифицирана информация. Предвид количеството на обработваните документи и с цел постигане на по-висока оперативност, в държавните структури са въведени електронни регистри в регистратурите за класифицирана информация.

В изпълнение на изискванията на чл. 35 от ЗЗКИ, ДКСИ води регистър на документите и материалите, съдържащи класифицирана информация, създадени в организационните единици.

Във връзка с измененията на ППЗЗКИ организационните единици отчитат значително облекчаване на процедурата в случаите на премахване на класификацията поради изтичане на сроковете на защита на класифицираната информация, като грифът за сигурност се счита за заличен с изтичането на съответния срок.

Държавната комисия издаде разрешения за унищожаване на 199462 документи и материали, носители на класифицирана информация с изтекли срокове на защита от 820 предложения от организационните единици.

Приемането, съхраняването, пренасянето и доставянето на документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация, се осъществява от дирекция „Специална куриерска служба”, куриери на специализирани звена в службите за сигурност и обществен ред, от органи от съдебната система и прокуратурата и куриери на търговските дружества.

За изпълнение на служебните си задължения куриерите са преминали организирано от ДКСИ функционално обучение, притежават необходимите разрешения и сертификати за достъп до класифицирана информация и куриерски карти. През 2018 г. са проведени четири курса по актуализирана учебна програма на 72 служители, определени за куриери, които пренасят документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация.

Общата оценка от извършените през 2018 г. проверки на регистратурите за национална и чуждестранна класифицирана информация е, че в резултат на последователните и съвместни усилия на компетентните органи, прилагането на мерките по документална сигурност осигурява ефективната и надеждна защита на класифицираната информация.

Физическата сигурност на класифицираната информация включва система от общи, конкретни и специални мерки за предотвратяване на нерегламентиран достъп до материали, документи, техника и съоръжения, класифицирани като държавна или служебна тайна.

Информацията, свързана със защитата на класифицираната информация в областта на физическата сигурност, се получава от:

- документите за разкриване, преместване и закриване на регистратури за класифицирана информация, контролни пунктове и специализирани звена за съхраняване на класифицирана информация;
- докладите от проверките по прекия контрол;
- протоколите от проверките, извършвани от ДКСИ.

Държавната комисия е разработила примерни варианти на организационните документи за осигуряване на физическата сигурност. Това гарантира по-добро изпълнение, еднаква защита и консолидиран подход при прилагането на мерките по физическа сигурност.

През отчетния период ДКСИ извърши 12 посещения за оценка на регистратури и контролни пунктове за класифицирана информация на НАТО и 19 посещения на регистратури за класифицирана информация на ЕС. При проверките беше констатирано съответствие на прилаганите мерки с

изискванията на Директивата за физическа сигурност на НАТО и Решението на Съвета на ЕС (2013/488/ЕС).

В резултат на взаимодействието между ДКСИ, ДАНС и ОЕ през 2018 г. не са установени случаи на нерегламентиран достъп до класифицирана информация на НАТО и ЕС в областта на физическата сигурност.

ДКСИ осъществява пряко методическо ръководство и контрол при разкриването и функционирането на регистратури и контролни пунктове за класифицирана информация. Общият брой на действащите регистратури и контролни пунктове за класифицирана информация към 31.12.2018 г. е 1838.

През 2018 г. ДКСИ продължи да осъществява общо ръководство на дейността по спазване на принципите и прилагането на мерките за сигурност по отношение на възложителите и физическите и юридически лица – кандидати за сключване или изпълнение на договор, свързан с достъп до класифицирана информация.

Компетентните проучващи органи по индустриална сигурност – ДКСИ, ДАНС, ДАТО, ДАР и СВИ, издадоха през годината 99 удостоверения за сигурност.

Към 31.12.2018 г. търговските дружества с валидни удостоверения за сигурност са 277. В сравнение с предходната година не се наблюдава съществена промяна в броя български юридически лица, които са кандидати или изпълнители на договори, свързани с достъп до класифицирана информация.

През годината бяха констатирани трудности при завършване на процедурите по издаване на потвърждения за достъп до класифицирана информация на чуждестранни юридически и физически лица – кандидати за изпълнители на обществени поръчки от съществено значение за националната сигурност. ДКСИ активно съдейства за преодоляване на тези трудности чрез взаимодействие с възложителите и провеждане на консултации с представителите на компетентните чуждестранни органи.

Анализът на проведените през миналата година процедури в областта на индустриалната сигурност позволява да бъде направен извод, че

координираните усилия на ДКСИ и ДАНС гарантират стриктното спазване на процедурите по чл. 95 и чл. 96, ал. 2 от ЗЗКИ при инициране и провеждане на обществени поръчки от съществено значение за националната сигурност.

В резултат от активното взаимодействие на ДКСИ със Службата на НАТО по сигурността и агенции възложители от НАТО своевременно бяха приключени процедури по индустриална сигурност за участие на български търговски дружества и техни служители – кандидати и изпълнители по класифицирани проекти на НАТО.

През 2018 г. ДКСИ е издала 28 сертификата по индустриална сигурност за достъп до класифицирана информация на НАТО и 3 сертификата по индустриална сигурност за достъп до класифицирана информация на ЕС.

Доброто сътрудничество и сключените споразумения за взаимна защита и обмен на класифицирана информация между Република България и други държави осигуряват надеждна защита на класифицираната информация съгласно международните изисквания и стандарти. По искания на компетентните органи на НАТО, ЕС и чужди държави, през 2018 г. ДКСИ извърши необходимите проверки и потвърди наличието на право на достъп до класифицирана информация за 24 български юридически лица.

Въз основа на постъпили искания, през миналата година ДКСИ иницира пред компетентните органи по сигурността на други държави проверки в областта на индустриалната сигурност за 17 чуждестранни търговски дружества и 39 техни служители.

Анализът на прилаганите мерки показва, че нормативната уредба и установените процедури гарантират в значителна степен надеждното и ефективно функциониране на НСЗКИ в областта на индустриалната сигурност.

През 2019 година е необходимо засилване на координацията между компетентните органи в областта на индустриалната сигурност и възложителите на обществени поръчки, свързани с достъп до класифицирана информация.

Комуникационните и информационните системи (КИС), в които се обработва класифицирана информация, са основен елемент от НСЗКИ и ключов фактор за поддържането на нейната надеждност и ефективност.

ДКСИ осъществява общ контрол по защитата на сигурността на класифицираната информация, която се създава, съхранява, обработва и пренася в КИС, както и на процедурите по тяхното акредитиране.

Държавната комисия извършва процедури по акредитиране и преакредитиране на точки на присъствие на КИС на НАТО и ЕС, както и на национални КИС за обработка на класифицирана информация на НАТО и ЕС и чуждестранна класифицирана информация.

Със свои решения през изминалата година Колегиалният орган съгласува издаването от ОАС на 15 сертификата за сигурност на КИС за определен период по реда на чл. 21 от НЗОУСАИСМ.

През годината Комисията издаде три сертификата за определен срок на национални КИС за работа с класифицирана информация на НАТО и класифицирана информация на ЕС.

През 2018 г. органът по акредитиране на сигурността (ОАС) е издал 79 сертификата за сигурност на КИС, предназначени за работа с национална класифицирана информация.

През 2018 г. ДКСИ успешно завърши процедури по преакредитиране на:

- 3 точки на присъствие на КИС на ЕС;
- 3 български елементи на КИС на НАТО;
- 1 национална КИС за работа с класифицирана информация на НАТО;
- 2 национални КИС за работа с класифицирана информация на ЕС;
- 2 подсистеми от една КИС за работа с двата типа класифицирана информация.

ДКСИ оказва съдействие и методическа помощ на организационните единици при акредитиране на КИС за работа с класифицирана информация на НАТО и ЕС.

Експертите на ДКСИ провеждаха консултации със служители от държавни органи и институции, съдебната система и търговски дружества по конкретни въпроси в областта на акредитиране на КИС, които спомогнаха за повишаване на компетентността на организационните единици при планиране и прилагане на по-ефективни технически и организационни мерки за сигурност на КИС.

През 2018 г. много ОЕ предприеха действия за ускоряване на започнали процедури за акредитиране на КИС, вследствие на по-доброто разбиране на изискванията на нормативната уредба по отношение на сигурността на КИС.

През годината ДКСИ извърши 3 комплексни оценки за акредитиране на КИС, които са част от криптографски мрежи на ЕС.

През 2018 г. Органът по криптографска сигурност е одобрил едно национално криптографско средство за защита на национална класифицирана информация.

През изминалата календарна година Органът по криптографска сигурност въведе в експлоатация 25 бр. софтуерни и 56 хардуерни криптографски средства за защита на класифицирана информация и 5 криптографски мрежи.

През годината Органът по криптографска сигурност в резултат на извършени проверки отчете повишаване на изпълнението на изискванията се по НКСКИ мерки за сигурност при текущото използване на криптографските мрежи.

При отчитане на външнополитическите приоритети на Република България и в контекста на членството на страната ни в НАТО и ЕС, през 2018 г. ДКСИ продължи да развива активна международна дейност, насочена от една страна към изграждането на стабилна международноправна рамка в областта на защитата на класифицираната информация, а от друга – към постигане на все по-тясно сътрудничество в тази област както на двустранна основа, така и в рамките на многостранния диалог.

През изминалата календарна година Комисията продължи да поддържа добро сътрудничество с компетентните органи по сигурността на НАТО и ЕС, а нейни представители да участват в работните формати на двете организации с

компетенции по защита на класифицираната информация. Изпълнявайки своите правомощия в областта на персоналната и индустриалната сигурност на класифицираната информация, ДКСИ осигури безпрепятственото развитие на процесите в тази област чрез приключване в срок на процедурите по проучване за надеждност на български граждани, работещи в структури на НАТО, ЕС, държави членки и други държави.

Към 31.12.2018 г., в резултат на положените от ДКСИ усилия за изграждане на международноправна рамка в областта на защитата на класифицираната информация, за Република България са влезли в сила общо 49 споразумения за взаимна защита и обмен на класифицирана информация с други държави и международни организации.

През разглеждания период между представители на ДКСИ, ДАНС и МО и представители на алжирското Министерство на националната отбрана се проведеха експертни преговори за сключване на Споразумение между правителството на Република България и Алжирската демократична и народна република за защита на класифицираната информация, обменяна в рамките на двустранното сътрудничество. Предстои подписването му през 2019 г.

В процес на финализиране е проект на Споразумение за взаимна защита на военна класифицирана информация между правителството на Република България и правителството на Кралство Дания. За страните са приключили националноправните процедури по одобряване на проекта на Споразумение, като се очаква подписване през 2019 г.

През 2018 г. бяха подписани споразумения за взаимна защита и обмен на класифицирана информация с Великото херцогство Люксембург и с Република Армения.

Предстои изпълнение на вътрешноправните процедури на Великото херцогство Люксембург и Република Армения, необходими за влизане в сила на споразуменията.

На 06 февруари 2018 г. влезе в сила Споразумението по индустриална сигурност между правителството на Република България и правителството на Канада. То е резултат от три кръга консултации и установява правната рамка на

сътрудничеството между страните относно защитата на класифицираната информация в контекста на индустриалната сигурност.

В хода на двустранното сътрудничество през 2018 г. типовият проект на Споразумение за взаимна защита и обмен на класифицирана информация беше връчен на Кралство Мароко, Арабска република Египет и Обединените арабски емирства.

През изминалата 2018 г., в съответствие с вече утвърдената положителна практика, взаимодействието в областта на сигурността между ДКСИ и компетентните структури на НАТО бе активно и ползотворно.

Българското председателство на Съвета на ЕС през първата половина на 2018 г. безспорно очерта основните аспекти на сътрудничеството между ДКСИ и партньорските структури от институциите и органите на ЕС.

И през 2018 г., в качеството си на НОС на Република България, ДКСИ продължи участията си във форматите от нейната компетентност към Съвета на ЕС, ЕК и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД). Представители на Комисията участваха в заседанията на Комитета по сигурността към ГСС на ЕС и в неговия формат „Осигуреност на информацията”, Борда по акредитация на сигурността към ГСС на ЕС, Експертната група по въпросите на сигурността в ЕК, Комитета по сигурността и Борда по акредитация на сигурността към ЕСВД.

Променящата се среда за сигурност в Европа, а и в световен мащаб, безспорно поставя нови рискове в областта на персоналната сигурност. Свободното движение, установяването на професионални, приятелски или роднински връзки с граждани на различни държави, възможността за придобиване на двойно гражданство, лесната комуникация чрез развити комуникационни технологии са част от предизвикателствата, които стоят пред проучващите органи.

През 2018 г. ДКСИ запази нивото на последователност при взаимодействието си с НОС на държавите, с които Република България поддържа активни отношения в областта на защитата на класифицираната информация.

На 29.03.2018 г. в Любляна, Република Словения, се проведе среща на експертна група от НОС на държавите от Югоизточна Европа, членки на Съвета за регионално сътрудничество. Фокусът на срещата, част от SEENSA инициативата, бе персоналната сигурност, а нейн домакин – Правителственото бюро на Република Словения за защита на класифицираната информация.

По време на срещата се обсъди развитието на сигурността в Югоизточна Европа и бяха представени националните практики в отделните държави в областта на процедурите по проучване по персонална сигурност.

Като продължение на вече установената сред НОС на държавите членки на ЕС традиция, през май ДКСИ организира и бе домакин на конференция в областта на защитата на класифицираната информация.

Конференцията се проведе в София под егидата на Българското председателство на Съвета на ЕС и бе на тема „Актуални аспекти на сътрудничеството между Националните органи по сигурността на държавите членки на ЕС в областта на персоналната сигурност“. Присъстваха ръководители и експерти от НОС/КОС на 23 държави-членки на ЕС, включително България, представители на дирекция „Сигурност“ към ЕК, както и гости от компетентни български ведомства.

Избраната тема се основава на натрупания опит в ежедневната работа на ДКСИ при процедурата по проучване за надеждност за издаване на сертификати за достъп до класифицирана информация на ЕС. Темата е актуална, доколкото все повече граждани както на ЕС, така и на страни, които не са членки на Съюза, упражняват правото си на труд извън границите на техните държави, пребивавайки продължително време извън собствените си държави, което води до необходимост от сътрудничество на НОС/КОС при обмена на информация в рамките на проучванията за надеждност за тях. Същевременно все по-голяма актуалност придобива въпросът за последващия контрол на тези лица от проучващия орган, който им е издал разрешенията/сертификатите за достъп до класифицирана информация, в това число на ЕС.

Представители на ДКСИ взеха участие в Осмата среща на ръководителите на НОС на държавите от Югоизточна Европа, членки на Съвета за регионално сътрудничество, известна като инициативата SEENSA, която се състоя в Блед, Република Словения, в периода 10.09.2018 г. – 11.09.2018 г. Срещата се проведе в рамките на Стратегическия форум „Блед“ – водеща международна конференция в Централна и Югоизточна Европа, в която участват държавни и правителствени ръководители, министри, дипломати, учени, експерти и медии от цял свят. Форумът се фокусира върху ангажирането на участниците в дискусии и търсенето на решения за възникващите регионални и глобални предизвикателства.

На осмата среща на SEENSA се обсъдиха теми, като ролята на НОС в стратегиите им за киберсигурност, персоналната сигурност на класифицираната информация, процедурата по проучване за надеждност и обучението за работа с класифицирана информация, обжалването на актовете, издадени от НОС, пред съд.

В периода 17.09.2018 г. – 20.09.2018 г. в Мадрид, Кралство Испания, под домакинството на испанския Национален орган по сигурността, се проведе Тридесет и третата годишна среща на Многонационалната работна група по индустриална сигурност. Участие взеха представители на 32 държави, на НАТО, Европейската агенция по отбрана и Европейската космическа агенция.

В периода 15.10.2018 г. – 19.10.2018 г. представители на ДКСИ участваха в годишния симпозиум на НАТО по киберсигурност, който се състоя в гр. Монс, Кралство Белгия. Това е най-големият симпозиум на НАТО и се организира от Агенцията на НАТО по комуникации и информация със спонсорството на индустрията, като тазгодишният се фокусира върху стратегическите и техническите аспекти на прилагането на ефективни и сигурни цифрови технологии за колективна защита чрез засилване на партньорството между нациите, индустрията и академичната общност.

През 2018 година ДКСИ продължи дейността си по организиране и координиране на обучението за работа с класифицирана информация. В организиранияте и проведените от ДКСИ курсове бяха обучени голям брой

длъжностни лица със задължения по контрола и прилагането на мерките за сигурност на информацията.

През годината усилията и средствата бяха съсредоточени върху провеждането на курсове за първоначално и функционално обучение на служители по сигурността на информацията, завеждащи и други служители в регистратурите, както и за функционално обучение на куриерите, които пренасят документи и/или материали, съдържащи класифицирана информация.

В учебните програми бяха включени нови теми, като тематиката на курсовете се съобразяваше с потребностите на организационните единици от обучение по видовете сигурност.

През миналата година бяха проведени 28 централизирани курса за първоначално, функционално и текущо обучение. Участваха 508 длъжностни лица и други служители с отговорности по защитата на класифицираната информация.

Седемте едноседмични курса за задължителното първоначално обучение обхванаха 113 новоназначени служители по сигурността на информацията на организационни единици: от органи на изпълнителната власт – 42 служители, търговски дружества – 32, органи на съдебната власт – 14 и от общини – 23 служители. Тридесет и двама служители по сигурността на информацията придобиха допълнителни познания, повишиха своята квалификация и опит чрез участие в проведените 2 курса за текущо обучение.

Акцентът се поставяше върху отстраняването на пропуските и недостатъците в дейността на служителите по сигурността на информацията, които контролиращите органи констатираха при проверките по прекия контрол.

В проведените през годината 13 курса взеха участие 256 завеждащи регистратури и други служители, определени да изпълняват функциите на завеждащи регистратури: в органи на изпълнителната власт – 152 служители, търговски дружества – 42, общини – 35, органи на съдебната власт – 27 служители. В три курса за текущо обучение 60 служители опресниха своите знания и умения като завеждащи регистратури.

По актуални въпроси на видовете сигурност бяха проведени курсове за голям брой служители на работните им места, без продължително откъсване от работа, предимно в органите на изпълнителната и съдебната власт: Министерството на отбраната, Съвместното командване на силите, Командването на ВВС, Военномедицинската академия, Министерството на вътрешните работи, Министерството на икономиката, Министерството на енергетиката, Министерството на здравеопазването, Агенция „Митници“, Върховния касационен съд.

Анализът на дейността по защитата на класифицираната информация в Република България през 2018 г. позволява да бъдат направени следните изводи и да се очертаят приоритетите за 2019 година:

Държавната комисия по сигурността на информацията, в качеството си на държавен орган, осъществяващ политиката за защита на класифицираната информация, продължи и през 2018 г. да изпълнява възложените ѝ функции в необходимия обем, следвайки начертаните приоритети и водена от принципите за приемственост и последователност в дейността по осигуряване на необходимата защита на класифицираната информация.

Към настоящия момент законовата уредба покрива във висока степен обществените отношения в областта на защитата на класифицираната информация, като я съобразява с принципите за функциониране на модерната демократична държава в тази област, като е съобразена с политиката и стандартите на НАТО и ЕС.

Под ръководството на ДКСИ организацията и контролът на дейностите по защита на чуждестранната класифицирана информация гарантират изпълнението на задълженията на Република България, произтичащи от членството ѝ в НАТО и ЕС и сключените международни договори.

ДКСИ е централно звено в Националната система за защита на класифицираната информация. Дейността на Държавната комисия по сигурността на информацията е насочена към непрекъснат анализ и оценка на рисковете и опасностите пред Националната система за защита на класифицираната информация и предлагане на решения за нейното развитие и

усъвършенстване. Изпълнението на възложените ѝ от ЗЗКИ и другите нормативни актове функции, свързани с организиране, осъществяване, координация и контрол на дейността по защита на класифицираната информация и осигуряване на еднакви по обем и ефикасност мерки в национален мащаб, гарантират ефективно организацията и управлението на системата.

Националната система за защита на класифицираната информация е устойчива, отличава се със стабилност както по отношение на дейността на органите, така и по отношение на прилаганите мерки за защита на класифицираната информация. През 2018 г. в компетентните органи не е постъпила информация за настъпване на вреди за националната сигурност в резултат от констатираните случаи на нерегламентиран достъп до класифицирана информация. В резултат на ефективната координация на компетентните органи и взаимодействието между ДКСИ, СС, СОР, ОЕ и ССИ, надеждността на НСЗКИ бе гарантирана на необходимото ниво.

Обоснован е изводът, че Националната система за защита на класифицираната информация притежава необходимия капацитет да неутрализира заплахите, рисковете и вредите за националните и обществените интереси.

Целенасоченото развитие на всички компоненти на Националната система за защита на класифицираната информация и реализирането на последователна политика са обективните фактори за ефективно гарантиране на сигурността на информацията.

ЗЗКИ има за своя основна цел защитата на класифицираната информация от нерегламентиран достъп. Тази цел се постига чрез осигуряването на еднаква защита на класифицираната информация, последователност и приемственост в действията на компетентните органи.

Практическото измерение на целта е в различните дейности по защита на класифицираната информация чрез прилагането на конкретни мерки по отделните видове сигурност на информацията.

Общият извод, който се налага е, че през 2018 година се запази постигнатото високо ниво на защита на класифицираната информация и констатираните пропуски в мерките за защита на класифицираната информация не са довели до вреди в областта на националната сигурност, отбраната, външната политика или защитата на конституционно установения ред на страната.

Отчетната 2018 година премина под знака на запазването на точните подходи за съхраняването на капацитета и поддържането на жизнеността на Националната система за защита на класифицираната информация, въпреки сложната среда за сигурност.

Широкообхватни бяха дейностите, свързани както с организационното развитие и укрепване на способностите на компетентните органи, организационните единици, така и с повишаване на нивото на прилаганите мерки по видовете сигурност на класифицираната информация, с повишаване на съзнанието за сигурност и обучението.

Запазва се необходимостта и занапред от провеждането на последователна превантивна дейност по разкриване, предотвратяване и пресичане на опитите за нерегламентиран достъп до класифицирана информация. Същото ще бъде постигнато чрез оптималност на структурата и укрепване на административния капацитет на националната система за защита на класифицираната информация, като се активизира работата за нейното усъвършенстване за управление и контрол и се подобри нейното ресурсно, финансово и кадрово осигуряване.

ДКСИ в качеството ѝ на държавен орган, който осъществява политиката за защита на класифицираната информация, съвместно с останалите компетентни органи от националната система ще продължи своята работа за усъвършенстване на системата и постигането на дългосрочните цели за ефективно гарантиране на сигурността на класифицираната информация, създавана в Република България или получавана от нея от друга държава или международна организация.